

PO 24 DNEVIH POGAJANJ

Moro odklonil mandat za sestavo nove vlade

**Začetek hude politične krize, katerih posledic še ni mogoče
predvidevati - Nenni odstopil - Zakaj so pogajanja propadla**

Pogajanja za sestavo nove italijanske vlade, ki jih je vodil poslanec Moro in ki so trajala 24 dni, so propadla. Moro je v torek obiskal predsednika republike in mu sporočil, da naloge, ki mu je bila zaupana, ne more izpolniti. Zato je tudi odklonil mandat za sestavo vlade.

Vsi politični opazovalci soglasno poudarjajo, da je zaradi neuspeha prizadevanj za sestavo sredinsko-levičarske vlade, ki bi v parlamentu uživala podporo Kršč. demokracije, socialdemokratov, republikancev in socialistov, nastala izredno huda politična kriza, katere posledic danes še ni mogoče predvidevati. V nevarnosti sta sam obstoj in nadaljevanje sredinsko-levičarske politike, se pravi politične smeri, ki se je začela uveljavljati po dolgih letih bojov in priprav in ki spriča razmerja političnih sil v državi danes nima nadomestila.

V ZADNJEM TRENUTKU

Pogajanja med prizadetimi strankami so propadla na čuden in prav nenavaden način. Kvalificirani predstavniki štirih sredinsko-levičarskih strank so se v nedeljo dokončno sporazumeli o programu bodoče vlade. Predlagani predsednik Moro je samo še čakal, da doseženi sporazum formalno potrdijo vodstva strank. Tedaj pa so proti pričakovanju nastale v socialistični stranki težave. V strankinem osrednjem odboru, ki sta ga doslej sestavljali dve struji (avtonomistična in levičarska), je prišlo do novih razprtij, tako da je glavni tajnik Nenni zgubil večino in bil pri iljen ugotoviti, da bi njegov morebitni predlog, naj se odobri sporazum z drugimi strankami, propadel. Zgodilo se je namreč, da se je Nennijeva avtonomistična struja, ki je že prej razpolagala v osrednjem odboru stranke samo z 9 glasovi večine, razcepila in da se je del struje v zadnjem trenutku odločil glasovati proti dogovoru, ki ga je z ostalimi tremi strankami sklenil Nenni.

Kar pri celotni zadevi najbolj preseneča, je, da je Nennija pustil na cedilu tudi njegov dosedanji ožji sodelavec poslanec Lombardi, ki ga v stranki smatrajo za izvedenca, zlasti za gospodarska vprašanja, in ki je sam aktivno sodeloval pri sestavi programa nove vlade.

MNENJE DRUGIH

Zakaj je prišlo do tako dramatičnega zaključka pogajanj med sredinsko-levičarskimi strankami? Glasilo Kršč. demokracije

je »Il Popolo« je v sredo v svojem uvodniku poudarilo, da socialisti niso umaknili podpore snujoči se vladi, ker bi se ne strinjali z njenim programom, temveč predvsem zato, ker nočejo ali ne morejo pretrgati zvez s komunisti. Zadnji dogodki potrjujejo — zaključuje list — da vsa socialistična stranka ne more razvijati svoje dejavnosti, ne da bi dobila posreden ali neposreden pristanek komunistov. To je kruta resnica, a jo je treba povedati.

Zanimivo je, da do enakega zaključka prihaja tudi komunistično glasilo »L'Unità«. Ta namreč navaja kot enega glavnih vzrokov krize v socialistični stranki prav Morovo zahtevo, naj bi med njegovo vlado in komunisti obstajala jasna politična ločnica, kar velja tudi za odnose med novo vlado in liberalci ter skrajno desnico. »Jasno je — pripominja »L'Unità« — da velika demokratična in ljudska stranka, kakršna je socialistična, ne more sprejeti takšnega diskriminacijskega stališča do komunistov.«

Socialistični poslanec Lombardi, ki po splošnem mnenju nosi glavno odgovornost, za to, kar je nastalo, je izjavil, da novi vladi nasprotuje, ker njen program ni tako jasno politično načrtan, kot bi ustrezalo resnični sredinsko-levičarski vladi.

TRI TOČKE

Že iz Nennijevega poročila osrednjemu strankinemu odboru je bilo sicer razvidno, da socialisti niso povsem zadovoljni s pripravljenim programom. Šlo je predvsem za tri točke programa: za reformo kmetijstva, za urbanistični zakon in za Morovo zahtevo, naj tudi zasebne šole uživajo enakopravno podporo države.

Začasne odločitve

Kot smo že poudarili, je neuspeh pogajanj zato povzročil hudo politično krizo v državi, ker sredinsko-levičarska formula v sedanjih razmerah sploh nima alternative. Socialdemokrati so že izjavili, da razen koalicije sredinsko-levičarskih strank ne pride v poštev nobena druga rešitev. Tega mnenja so več ali manj tudi republikanci. Ostanjejo demokristjani, ki so sicer na zunaj enotni, a je znano, kako desničarske struje komaj čakajo, da bi se dokončno pokopala politična smer, odobrena a neapeljskem kongresu.

V sredo zvečer je Segni poveril s sestavo vlade zborničnega predsednika Leoneja.

Toda medtem ko so Nenni in še nekateri njegovi prijatelji bili mnenja, da socialisti kljub tem spornim točkam lahko podprejo vlado, so bila Lombardiju in še nekaterim avtonomistom prav ta še nerešena vprašanja dokaz, da celotni program ne zasluži podpore socialistov. O levičarski struji je pa bilo že tako znano, da odločno nasprotuje pogajanjem v okviru sredinsko-levičarskih strank.

Zadnji dogodki so, kot je razumljivo, povzročili hudo krizo predvsem v socialistični stranki. To dokazuje že dejstvo, da je glavni tajnik Nenni s celotnim vodstvom stranke odstopil. Tako je ravnal zato, ker je skupno s pogajanja za novo vlado propadel tudi njegov načrt, ki je predvideval, da bodo socialisti posredno podpirali vlado do strankinega kongresa. Ta bi pa moral zavzeti dokončno stališče stranke do sredinsko-levičarske politike in do morebitnega vstopa socialistov v skupno vlado z demokristjani, socialdemokrati in republikanci.

Kakšen bo nadaljnji razvoj dogodkov v okviru socialistične stranke? Njeno glasilo »Avanti« odkrito priznava, da je položaj kočljiv, in da je še vedno odprto vprašanje, kako zgraditi veliko, demokratično, množično stranko, ki bi bila sposobna jamčiti svobodno izmenjavo mnenj, hkrati pa ohraniti neposredne, globoke stike z ljudskimi množicami in z vso družbo. Vsi napor strankinih voditeljev bodo odslej verjetno usmerjeni na bližnji kongres, o katerem »Avanti« pravi, da bo »odločilne važnosti za bodoči razvoj dogodkov v državi.«

Dal mu je široka pooblastila, bodisi za koalicijsko vlado sestavljeno iz demokristjanov, socialnih demokratov in republikancev, bodisi za tehnično prehodno vlado. Ni izključeno, da ima v žepu tudi pooblastilo za razpust zbornic. Proti tej rešitvi je večina strank, le demokristjani bi se odločili za to potezo, katera bi pa utegnila prinesiti tudi njim precejšnja presenečenja.

Vsekakor bodo morali tudi v demokristjanski stranki prej dobro premisliti, preden porečejo zadnjo besedo, kajti, danes je zares v nevarnosti italijanska demokratična ureditev.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 23. junija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske narodne pesmi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Hvaležna ribica«, pravljica, ki jo je po madžarskem ljudskem motivu za radio napisala Mara Kalan. Igrajo člani RO.; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkevni zbor iz Rupe; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Kvintet Avsenik; 17.00 »Vzorni milijonar« (novela Oscar Wilde — Saša Martelanc), igrajo člani RO.; 21.00 Iz slovenske folklorne: »Sveti, sveti, svetli kres« (Lelja Rehar); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

• PONEDELJEK, 24. junija, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne: »Sveti, sveti, svetli kres« (Lelja Rehar); 18.00 Violinist Rok Klopčič — Ernest Bloch: Baal Shem — Lucija — Marija Škerjanc: Nokturno; 18.30 Glasba in glasbeniki v anekdotah (Dušan Pertot) »Skladatelji in njih učitelji«; 19.00 Radijska univerza — Maks Sah: Dežela Furlanija - Julijska krajina — »Glavno mesto dežele«; 20.30 Giuseppe Verdi: »Otello«, opera v štirih dejanjih.

• TOREK, 25. junija, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Iz del dunajskih klasikov; 19.00 Pisani balončki, radijski tehnik za najmlajše; 21.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Razgovor med Torquatom Tassom in njegovim domačim Genijem« (prevod Alojz Rebula, uvod B. Tomažič); 21.30 Koncert Trio Pro Musica; 22.00 Misli in nazori.

• SREDA, 26. junija, ob: 12.00 Zgodovinske zanimivosti; 18.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 18.30 Jugoslovanski skladatelji — Milko Kelemen: Igre, ciklus pesmi. Zagrebško komorno zasedbo vodi Antonio Janigro. Baritonist Vladimir Ruždjak. Josip Slavenski: Štirje balkanski plesi. Orkester Slovenske Filharmonije vodi Bogo Leskovic; 19.00 Higiena in zdravje s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Milost« za Ismaya, radijska drama (Gian Francesco Luzi — Desa Kraševac), igrajo člani RO.

• ČETRTEK, 27. junija, ob: 12.00 Giacomo Leopardi: Moralni spisi — »Razgovor med Torquatom Tassom in njegovim domačim Genijem« (prevod Alojz Rebula, uvod Boris Tomažič); 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; 20.30 Simfonični koncert Orkestra Tržaške filharmonije.

• PETEK, 28. junija, ob: 12.00 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Pianist Bruno Canino — Luigi Dallapiccola: Quaderno di Annalibera; 18.30 Skladbe avtorjev iz Julijske krajine in Furlanije; 19.00 Radijska univerza — Maks Sah: Dežela Furlanija - Julijska krajina — »Večja mesta in središča«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Slovenski motivi v izvedbi orkestra, ki ga vodi Alberto Casamasima; 21.00 Antologija Ivana Trinka: »Njegov večni lik« (Rado Bednarik); 21.15 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 29. junija, ob: 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Podobe iz narave; 14.40 Popevke Bojana Adamiča; 15.30 »Sentjurjski provizor«, drama v treh dejanjih (Stanko Kociper), igrajo člani RO.; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzorik; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Zbor Prosek-Kontovel; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Jean Louis Martinet: Orphée, simfonična pesnitev v treh delih.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 23. junija, nedelja: Kresnica, Grlica
- 24. junija, ponedeljek: Janez, Ivan
- 25. junija, torek: Hinko, Viljem
- 26. junija, sredo: Gruda, Virgilij
- 27. junija, četrtek: Ema, Ladislav
- 28. junija, petek: Zorana, Irenej
- 29. junija, sobota: Peter in Pavel

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Uod tuorka, 25. junja du nedjelje, 30. junija buo na štadjuoni uod 1. maja na Vrdjelski cjesti 7, ana velika predstava p'd milen neb'n, ke se kliče »LAZ'R S P'D KLANCA«, kamjedja u dvjeh taljih, juo je spisou Marin Držič, u'bnovu juo je duht'r Vojmil Rabadan, na Primorsko pej juo je prenjesou Samo.

ZA NAŠE ŠOLE

Predstavniki Skupne slovenske liste so posredovali pri prosvetnem oddelku vladnega generalnega komisariata, da bi se še pred koncem letošnjega šolskega pouka razdelile učencem osnovnih šol pomožne učne knjige.

Nadalje je SSL vložila tudi predlog za ustrezno prilagoditev slovenskih šol novemu zakonu o enotni srednji šoli.

VAŽNE IZJAVE

Jugoslovanski predsednik Tito je dal ameriškemu tedniku »Saturday Evening Post« važne izjave o odnosih med Jugoslavijo in sv. stolico. »Mi želimo«, je rekel, »da so naši odnošaji z Vatikanom dobri. Jaz menim, da je po izboljšanju odnošajev med državo in Cerkvijo odprta pot k izboljšanju razmer z Vatikanom.«

Na vprašanje, ali se bodo vzpostavili diplomatski odnosi z Vatikanom, je Tito odgovoril, da se o tej točki še ni razpravljalo.

KENNEDY V EVROPI

Ameriški predsednik Kennedy se pripravlja na večdnevni obisk po zapadnoevropskih državah. Ustavil se bo v Londonu, Dublinu in Bonnu. Prišel bo tudi v Rim, koda točen dan prihoda bo določen šele po papeških volitvah in po razpletu italijanske vladne krize.

Pred svojim odhodom bo še uredil vprašanje plemenskih razlik v Združenih državah. Kongresu je že poslal predlog za novi zakon o državljskih pravicah črncev. Odpravljena bo za črnce prepoved vstopa

v šole, kino dvorane, restavracije in v druge javne prostore, kar velja še danes v nekaterih ameriških državah.

VAŽNO ZBOROVANJE

Včeraj se je začel v nemškem mestu Frankfurtu važen kongres, ki je izrednega pomena za celotno svetovno gospodarstvo. Zbralo se je 6000 znanstvenikov, ki se bavijo s proizvodnjo, predelavo in razpečevanjem nafte. Zastopanih je 75 držav iz vseh delov sveta. Letna proizvodnja nafte znaša danes eno milijardo 250 milijonov ton. Petdeset odstotkov vsega svetovnega pogona je odvisnih prav od nafte. Že te številke dovolj označijo važnost tega šestega mednarodnega kongresa nafte. Na zborovanju si bodo tehniki in znanstveniki izmenjali misli o modernih sredstvih za vrtnanje vrelcev in za raznovrstno kemično predelavo črnega olja. Poleg zborovanja bo odprta tudi velikanska razstava o vsem, kar se tiče nafte.

NEMIRNA ARGENTINA

Nad Argentino še vedno leži senca nekdanjega diktatorja Perona. Vlada je trdno odločena, da bo izvedla nove volitve na določen dan, to je 7. julija. Vladi nasprotne stranke in Peronova podtalna gibanja bi jih rada zavlekla in napovedujejo celo nov državni udar.

Notranji minister general Villegas je izjavil, da se bo vlada uprla z vso silo kandidaturi kake osebe, ki bi bila le dolga roka bivših predsednikov Perona ali Frondizija. Obenem je napovedal, da bo novoizvoljena vlada začela izvajati potrebne reforme v duhu papeških enciklik.

Konklave

Včeraj popoldne so se kardinali zaprli v konklave vatikanske palače. Beseda konklave pomeni v latinščini »zaprti prostor«. Marsikdo se sprašuje, kako da je potreba v modernih časih na tak način voliti novega papeža; saj bi lahko kardinali stanovali kar v mestu in se shajali dvakrat na dan k volitvam v Vatikanu.

V resnici pa je zadeva drugačna ne glede na sedemstoletno navado. Gre namreč za to, da kardinali, prosti vsakega zunanjega pritiska, svobodno volijo novega cerkvenega poglavarja. Zato se morajo dobesedno ločiti od zunanjega sveta. Vsa okna, vrata, stopnišča, ki vodijo iz vatikanske palače, so že zabili z deskami in zapečatili. Odgovoren za izolacijo od zunanjega sveta je maršal konklava princ Chigi della Rovere.

Edina zveza med zaprtimi kardinali v enem delu vatikanske palače in zunanjim svetom sta dve leseni kolesi v premeru enega metra, ki se vrtita okoli pokončne osi. Na ta lesena kolesa — približno tako kakor na postajah pri listkih — polagajo vsakdanje potrebščine za konklaviste, ki vzamejo s kolesa skozi malo odprtino kar so jim prinesli. Posebni »stotniki koles«, izbrani iz papeževe telesne straže, pazijo, da se ne vtihotapi kaj nepoklicanega v konklave. Tudi pošto kardinalov morajo pregledati; štruce kruha pa celo razrezati na koščke.

Vseh oseb v konklavu bo okrog 200. Vsak izmed osemdesetih kardinalov, kajti

Mindszentyja in še enega bolnega južnoameriškega kardinala ne bo, sme vzeti s seboj samo enega tajnika; le težje bolni pa še enega strežaja. V konklavu je zaprtih še 8 kuharic, zdravnik, lekarnar, dva brivca, pometači in nekaj delovnega osebja.

Celice za kardinala so naredili z lesenimi pregradami kar v velikih dvoranih, celo na podstrešju in po hodnikih. V celicah ni nobene udobnosti; v njih je prostora le za posteljo, nočno omarico, mizo s stolom, stojalo in klečalnik. Visoki dostojanstveniki morajo tudi skupaj obedovati, kakor v kakšnem šolskem zavodu. V srednjem veku so tudi spat morali vsi v eni dvorani. Te odredbe o strogosti konklaveja je izdal že papež Gregor X. leta 1274. V svoji buli »Ubi periculum« je predpisal celo, da če kardinali ne izvolijo papeža v času treh dni, naj se jim opoldne in zvečer da samo po ena jed. Če se pa ne zedinijo po petih dnevih, dobijo pa samo kruh in vodo. Danes to ne velja več.

Po navadi se izvolitev zavleče povprečno po en teden. Le enkrat v zgodovini, to je v 13. stoletju, so volili papeža v Viterbu celi dve leti in devet mesecev.

Letos domnevajo, da bo novi papež do praznika sv. Petra in Pavla že kronan.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik
Drago Legiša • Tiska tiskarna »Grafis« - Trst,
ul. Sv. Frančiška 20 — Telef. 29.477

Okoli zemlje - Eva v vsemirju

V petek, ob eni uri popoldne (po našem času) je švignil v osvetje deveti kozmonavt. Od vseh dosedanjih vesoljskih poletov so štiri opravili letalci Združenih držav, pet pa letalci Sovjetske zveze. Prvi je poletel v vsemirje Jurij Gagarin na »Vostoku I.« dne 12. aprila 1961. Avgusta istega leta je letel okoli zemlje German Titov. Po enem letu, to je 11. avgusta 1962, je na Vostoku III. letel 64-krat okoli Zemlje Gregorijevič Nikolajev. V zraku je plaval 3 dni in 22 ur. Ko je že bil en dan na poti, se mu je pridružil na Vostoku IV. še Pavel Romanovič Popovič. Tri dni je krožil okoli Zemlje, nakar sta oba letalca skupno pristala v bližini Karaganda. Ta podvig je prekosil vse dotedanje, tudi ameriške.

Do konca kroženja je podpolkovnik Valerij Fedorovič Bykovsky opravil že 82. polet okoli naše Zemlje. Letalec, ki je dosegel prvenstvo v vesoljskem poletu, je zrastlel v delavski družini. Star je 29 let in je oče trimesečnega sinčka. Že zgodaj se je odlikoval kot letalec in padalec. Nosi najvišja odlikovanja, čeprav ni bil nikoli v vojni in ni bil niti v stranki. Za vpis je prosil predvčeranjem kar iz vesoljstva, čeprav diši to po nekem osebnem mitusu. Bykovsky je naredil 3 milijone kilometrov poti v srednji oddaljenosti od Zemlje okoli 200 kilometrov. Z brzino 28.000 kilometrov na uro je obkrožil zemljo v 88 minutah. Cilj poleta je bil, poleg tekme za prvenstvo, predvsem znanstven. Tehniki so preizkusili nove aparate, biologi pa učinek velikega brzine, breztežnosti in posebne prehrane na človeški organizem. V načrtu so pa imeli tudi poizkus sestanka dveh vesoljskih ladij v krožnem poletu.

Prva ženska v vsemirju

V nedeljo ob 11. dopoldne je moskovska oddajna postaja prekinila običajna poročila in je pokazala na platno prijeten ženski obrazek v čeladi astronautov. »Ta ženska«, je naznanil napovedovavec, »je prva vesoljska letalka, izstreljena v prostor; to je tovarišica Valentina Terjoškova.« Velikanska množica ljudi pred kremeljsko palačo je izbruhnila skoraj v blazno navdušenje. Šestindvajsetletna Valja je rojena v Jaroslavu. Njen oče, traktorist, je padel v vojni. Lepo in darovito dekle je moralo že s 17. leti v tekstilno tovarno na delo. V mladinski komunistični organizaciji se je vpisala v letalski in padalski tečaj. V tej stroki je tako napredovala, da so jo odbrali kot prvo žensko za vesoljski polet na Vostoku VI. V letalu se je izkazala izredno dobro. Po televiziji in po radiu so jo slišali, ko je prepevala med poletom, se razgovarjala s tovarišem Bykovskim in redno oddajala poročila na odletno postajo v Bajkonurju. Vse ženske sveta so vžihčene nad pogumno Valjo, celo angleška kraljica ji je poslala čestitke kar v vesolje.

Obe vesoljski ladji sta se skušali v ozračju tudi približati. Poskus pa ni popolnoma uspel, ker je pri takih razdaljah in brzih težko izračunati krožno pot do sekund natančno. Namen poizkusnega poleta je pa gotovo dosežen. Vsi dosednji poleti so namreč samo člen v dolgi verigi poizkusov,

kako bi se človeštvo v prihodnjem stoletju moglo naseliti na kakem drugem planetu osončja.

Oba astronauta sta v sredo dopoldne srečno pristala na zemlji.

—0—

MILANSKI STOLPNIK

Milan se bo morda že prihodnje leto ponášal z najvišjo stavbo v Evropi. Poseben odbor, kateremu predseduje poslanec Marazza, namerava zgraditi stolpnik, ki bo imel 50 metrov. Štirinajst dvigal bo vozilo do petdesetega nadstropja, kjer bodo dvorane za kulturne namene. V ostalih nadstropjih pa bodo nameščeni uradi »Afroazijskega centra«; to je posebna zveza, ki ima namen tesneje povezati azijske in afriške dežele z Evropo. Arhitekt Cugnasca je sicer že pripravil načrte za orjaško zgradbo, niso pa še našli dovolj denarnih sredstev, ker bo taka stavba požrla več milijard.

»LAŽJE DIHANJE«

V Moskvi zaseda že nekaj dni osrednji odbor komunistične stranke. Aleksej Adžubej, ravnatelj dnevnika »Izvestja« in zet Nikite Hruščova, je imel na seji daljši govor, v katerem je poudaril, da se je po Stalinovi smrti ruski narod oddahnil in da zdaj »dosti lažje diha« kot prej pod samosilnikovo pestjo.

Obenem je pa udaril po zapadnem kapitalizmu, češ da kaže na zunaj sijajne izločbe, zna delati zase vabljivo reklamo in se zdi po zunanosti zdrav, v resnici pa da je bolan brez upa na rešitev.

Osrednji odbor je izdal tudi poseben proglas na vse narode, naj »priznajo prednosti družbenega reda sovjetskega socializma.«

Na zborovanju se je oglasil tudi Hruščov, ki pa je govoril samo o obeh sovjetskih vesoljskih letalcih, ki sta srečno pristala v Bajkonuru.

„Črni“ Kristus

V neki londonski galeriji je precej časa vzbujala veliko zanimanje podoba križanja s Kristusom, ki ima po zamorskih pojmih temno polt. Narisal jo je črnski umetnik Ronald Harrison za anglikansko cerkev v južnoafriškem mestu Capetownu.

V republiki Južnoafriške unije pa velja jo še danes stroge rasne diskriminacijske postavbe. Domače črnsko prebivalstvo je še vedno zapostavljeno pred potomci doseljenih belcev. Hudi rasni zakoni so se oregnili tudi ob tisto podobo, češ da preveč poudarja enakopravnost črnih rodov. Policija je umetnika dolgo zasliševala, kakšne skrite namene je imel. On se je branil, da ni nameraval nič drugega kot upodobiti križanje. Oblast je pa hotela dokazati, da ima Kristus na tisti sliki glavo južnoafriškega voditelja in Nobelovega mirovnega nagrajenca Luthulija; legijonar, ki mu prebada srce, pa da je ministrski predsednik Verwoerd. Ko se je vsa javnost začela smejati takemu uradnemu umetniškemu tolmačenju, so sliko umetniku vrnili. Razstavil jo je potem v Londonu, da pokaže, kako daleč gre nestrpnost raso sovraštvu.

ZAKLAD V PUŠKI

V ukrajinskem mestu Lugansku so se otroci igrali z neko staro lovsko puško. Med igro so opazili, da se cev od znotraj blišči kot steklo. Puško so odnesli na okrajno zbirališče odpadkov. Tam so izvedenci najprej odkrili, da je puška stara že več kot 100 let in da je gotovo bil njen lastnik kak ruski plemič. Še večje preseenečenje jih je pa čakalo, ko so blestečo cev natančneje preiskali in so ugotovili, da je obložena z debelo plastjo dragocene platine. Vrednost te platine znaša 16 milijonov lir, ki bi bili po nepazljivosti kmalu izginili v odpadu.

OŽIVLJEN MRTVEC

V javni bolnišnici v Palmanovi se je pripetil v torek zjutraj nenavaden medicinski slučaj, da je zdravnik obudil k življenju navideznega mrtveca. Izredni zdravniški poseg se je posrečil prav našemu rojaku tržaškemu zdravniku doktorju Alojzu Štruklju, ki je obenem namestnik primarija v Palmanovi. Med operacijo je nekemu bolniku nenadoma prenehalo biti srce; bil je klinično že mrtev. Doktor Štrukelj pa ni izgubil prisebnosti, ampak je takoj odprl bolniku prsni koš in je začel masirati srce. Po četrturnem delu je srce navideznega mrtveca zopet začelo utripati. Bolnik je spet prišel k sebi in se je povrnil v življenje.

Šolska obvestila

RAZSTAVA V DOLINI

Ravnateljstvo slovenske industrijske strokovne šole v Dolini vabi na ogled razstave risb in ročnih del, ki bo v soboto 22. junija od 16. do 19. ure in v nedeljo 23. junija od 9. do 20. ure v šolskih prostorih v Dolini.

»RAZPIS ZA PRIJAVE V SLOVENSKI DIJAŠKI DOM«

1. Dijaki, ki nameravajo vstopiti v šolskem letu 1963-64 v Slovenski dijaški dom kot redni ali zunanji gojenci morajo vložiti prošnjo za sprejem na posebnih tiskovinah, ki jih dobijo pri upravi Slovenskega dijaškega doma v ul. Ginnastica 72 ali pri predsednici Dijaške Matice v ul. Geppa 9/II (pri SPZ).

2. Prošnje za sprejem v Dijaški dom se sprejemajo neprekinjeno do izpolnitve vseh razpoložljivih mest.

3. Dijaki, ki niso v gmotnem položaju, da bi plačevali celotno vzdrževalnino, naj vložijo pri Dijaški Matici posebno prošnjo za podporo po navodilih razpisa Dijaške Matice.

4. Vsa ostala pojasnila in navodila prejmejo pri naslovih navedenih v 1. točki.

TEČAJ ZA POPRAVNE IZPITE

Tečaj bo tudi letos organiziran samo za nižje srednje šole (nižja gimnazija in nižje strokovne šole).

Ker zahtevajo zriprave za tečaj več časa, je rok za prijavo zelo kratek, t. j. do 30. t. m.; le za male maturante, ki bodo imeli popravne izpite se bo rok prijave primerno podaljšal z ozirom na zaključek malih matur.

V tečaj bo sprejetih le omejeno število dijakov.

Vse informacije o tečaju daje uprava Slovenskega dijaškega doma v Trstu, ul. Ginnastica 72 — tel. št. 93-167.

SOLSKA RAZSTAVA

Na Industrijski strokovni šoli na Opčinah bo razstava ročnih del in gospodinjstvih izdelkov v nedeljo in ponedeljek, 23. in 24. junija, od 9. do 13. in od 15. do 20. ure.

Ob tej priliki bo v nedeljo 23. junija ob 5 uri popoldne tudi ponovitev zaključne šolske prireditve.

Tržaškega

Po festivalu slovenskih popevk

Zmagovita „Ko si kupim 500 C.“

Tolikšnega uspeha, kot ga je doživel prvi festival slovenske tržaške popevke, si verjetno niso pričakovali niti najvnetejši optimisti mendi pripravljalci. Po dolgem času je bil tržaški Avditorij natrpan z občinstvom do zadnjega kotička. Starejši in mlajši gledalci so z navdušenjem ploskali odličnemu orkestru »Miramar« in pevcem, ki so prikazali nove, izvirne popevke. Že dejstvo, da je pri teh nastopih glasovalo okrog 1300 obiskovalcev, nam jasno prikazuje, kako veliko število tržaških Slovencev je prisostvovalo prvemu festivalu slovenske tržaške popevke.

Bilo bi težko povedati, kateri izmed nastopajočih pevcev se je najbolj obnesel, ker je bila vsaka posamezna pesmica lepota zase. Prav zaradi tega bi bilo neumestno sestavljati lestvico najboljših. Poleg tega je to delo opravilo občinstvo samo. Pri tem pa moramo upoštevati tudi dejstvo, da poslušalci niso zgolj ocenjevali pevskih nastopov, pač pa so s svojimi glasovi želeli istočasno nagraditi tudi prikazano melodijo.

Se nekaj besed o organizaciji festivala. Vsakomur je jasno, da sta središče pozornosti predstavljala po eni strani orkester, po drugi pa trinajstotica pevcev. Vendar bi lahko tudi ostale podrobnosti pripomogle k še boljšemu uspehu celotne prireditve. Ne bi bili objektivni, če bi se ustavljali zgolj pri prikazovanju pozitivnih strani prvega festivala slovenske tržaške popevke. Treba si je ogledati tudi negativne strani v želji, da bi jih pripravljavci v prihodnosti odpravili in to v korist celotnega nastopa. Predvsem bi morali posvetiti večjo pažnjo igri reflektorjev, ki so bili vsekakor preveč statični, medtem ko smo pri pevcih opazili, da niso bili navajeni nastopa pred mikrofonom. Oddaljenost od mikrofona je bila zdaj prevelika, zdaj premajhna, kar je vsekakor škodilo tako glasu kot interpretaciji nekaterih pevcev. Negativen je bil tudi nastop dveh napovedovalcev. Njuna naloga je bila v tem, da ustvarita vzdušje in most med občinstvom in nastopajočimi. Bila bi režiserjeva dolžnost, da vskladi elegantne vstopne in odhode pevcev s prekričnimi nastopi napovedovalcev.

S svojim podrčrtovanjem cenene komike sta dajala skoraj vtis, da načeta izpustiti iz svojih rok vženaprej določene funkcije, to se pravi ustvariti okrog sebe za vsako ceno — simpatičnosti. Ta cilj pa se je vsekakor na moč neuravnavel s prikazovanjem ostalih nastopajočih.

Kot smo predvidevali, je bila občinstvu najbolj všeč popevka Draga Zerjale »Ko si kupim 500 C«. Skladatelj je v živahnem ritmu prikazal kraje tržaške okolice.

Občinstvo je popevke takole ocenilo:

1. KO SI KUPIM »500 C« — glasba in besedilo Drago Zerjal
pevec: M. Caharija in P. Hrovat — glasov 760
2. TA NASA BURJA — glasba in besedilo Drago Zerjal
pevec: Miranda Caharija — glasov 595
3. MARIU-CHA CHA CHA — glasba in besedilo Mario Sancin
pevec: Marjuča Oficija — glasov 545
4. VECER — glasba Curk, besedilo Ščuka
pevec: Ivan Sancin — glasov 230
5. NOČNI TANGO — glasba Šonc, besedilo Ščuka
pevec: Pino Hrovat — glasov 204

6. SPOMINI — glasba Sugan, besedilo Sancin
pevec: Anka Sugan — glasov 203
7. DISONANCA — glasba Hriščak, besedilo Fischer
pevec: Nora Jankovič — glasov 178
8. HREPENENJE — glasba in besedilo Drago Zerjal
pevec: Marta Werk — glasov 165
9. PAPAGAJ RORY — glasba Curk, besedilo Mahnič
pevec: Miranda Caharija — glasov 129
10. PISMO SPOMINOV IN LJUBEZNI — glasba in besedilo Jurij Kuferzin
pevec: Marta Werk — glasov 117

Zanimivo je, da je na vseh treh predstavah občinstvo približno enako ocenilo prve tri popevke. Prva nagrajena popevka je namreč izšla zmagovita na vseh treh predstavah.

Zmagovalci bodo prejeli nagrade v soboto 22. t. m., v prostorih prosvetnega društva v Barkovljah.

Zvedeli smo, da bodo v najkrajšem času razpisali natečaj za drugi festival, ki bo — kot sedaj predvidevajo — v pustnem času leta 1964.

S. R.

Nabrežina:

RAZSTAVA DOMAČIH VIN

Občinska uprava bo s sodelovanjem Kmetijskega nadzorništva in še nekaterih drugih ustanov priredila konec tega meseca v Nabrežini 2. razstavo domačih vin. Svoje pridelke bo razstavilo okrog 20 vinogradnikov iz devinsko-nabrežinske občine.

Posebna komisija bo ocenila razstavljenih vina in tudi dodelila nagrade. Razstavo bodo otvorili v soboto, 29. t. m. in bo trajala tri dni. Kioski, kjer bodo razstavljeni pridelki posameznih vinogradnikov, bodo postavljeni na nabrežinskem trgu.

VABILO

na razstavo risb in slik učencev slovenskega učiteljskega združenja v Trstu. Razstava bo odprta v prostorih učiteljskega doma (ul. Caravaggio do 23. junija vsak dan od 8. do 13. ure).

Prisrčno vabljeni.

Ravnateljstvo

Pismo Šolskemu skrbništvu v Trstu

V zvezi z imenovanjem novega odbora Šolskega patronata za repentaborsko občino je vodstvo Skupne slovenske liste poslalo Šolskemu skrbništvu v Trstu dr. Vigneriju naslednje pismo:

»Vodstvo Skupne slovenske liste na Tržaškem, v kateri sodelujejo SDZ, SKS, SKSZ in SNS, je z obžalovanjem zvedelo, da je Šolsko skrbništvo v Trstu obnovilo odbor Šolskega patronata v občini Repentabor, ne da bi upoštevalo načelo, po katerem je treba na Tržaškem področju zagotoviti pravično zastopstvo slovenske in italijanske narodnostne skupine. Iz ukrepa o imenovanju novega Šolskega patronata za Repentabor je namreč razvidno:

1. da sorazmerje med slovenskimi in italijanskimi člani patronata ni pravično. Za enega italijanskega učenca sta bila imenovana po en zastopnik učiteljstva in staršev, za 35 slovenskih učencev pa ravno tako po en zastopnik učiteljstva in staršev. To je očitna krivica, zlasti če upoštevamo, da je velika večina prebivalstva repentaborske občine slovenska.

2. da je zastopana učiteljica italijanskega otroškega vrta, ni pa sploh zastopan slovenski šolski vrtec.

3. da je bil iz novega odbora izločen zdravnik dr. Milan Starc ter da je bil na njegovo mesto imenovan dr. Delami. Pripominjamo, da so bili z delom dr. Starca starši izredno zadovoljni.

4. da je za zastopnico slovenskega učiteljstva bila imenovana gđ. Sonja Grmek, ki je bila že predstavljena iz repentaborske šole drugam ter torej ne bo mogla izpolnjevati svoje naloge.

Zgornji ukrep šolskega skrbništva je bil izdan z utemeljitvijo, da je treba na Tržaškem področju zagotoviti pravično zastopstvo italijanske in slovenske narodnostne skupine. Vodstvo Skupne slovenske liste se strinja z načelom, da morata biti etnični skupini pravično zastopani v vseh šolskih in drugih ustanovah. Ugotavlja pa, da je ravno imenovanje ukrep šolskega skrbništva kršil načelo o pravičnem za-

stopstvu, ker ne upošteva narodnostnega sorazmerja učencev v občini Repentabor.

Na podlagi zgoraj omenjenih razlogov si vodstvo Skupne slovenske liste dovoljuje zahtevati, naj Šolsko skrbništvo prekliche omenjeni ukrep ter imenuje nov odbor Šolskega patronata, v katerem bodo sorazmerno zastopani slovenski starši, učiteljstvo in slovenski otroški vrtec. Dalje meni vodstvo Skupne slovenske liste, da bi bilo pravično in umestno, da bi imenovali v odbor Šolskega patronata občine, ki ima veliko večino slovenskega prebivalstva, slovenskega zdravnika.

Skupna slovenska lista

Beneška Slovenija

TIPANA

To poletje se kažejo pri nas izredno čudoviti in nenavadni prirodni pojavi. Pravzaprav kar grozni, ker se zemlja — odpira in požira v svoje globeli kar cela gorska pobočja. Pod vojaško cesto, ki vodi od križišča Subid pri Ahtenu k cesti v Tipano, se je v soboto slišalo zamolklo bobnenje iz tal. Dva soseda iz Tipane, Setimijo in Janez Berra, sta pravkar vlačila seno z vrha po ozki stezi navzdol. Nenadoma se jima je začela zemlja pod nogami spodmikati in sta se sesedla na tla. Začudena sta se začela ogledovati okrog sebe in sta v veliko grozo zapazila, kako se okoli niju počasi odpira zemlja in so zazevale velike razpoke. V smrtnem strahu sta začela bežati v dolino. Ko sta se po par sto metrih teka ozrla nazaj, sta spet zaslišala votlo bučanje in videla, kako se prav na tistem mestu, kjer sta se prej sesedla, odpira široko žrelo in se zemlja pogreza v odprto brezno.

Skoro 2000 kvadratnih metrov z gozdom obraščene sveta je zginilo v strahovit požiravnik. Na kraj nenavnadnega pojava so na njuno obvestilo prihiteli orožniki. Pri-

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/I.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

STANDREŽ

V nedeljo je obhajal naš župnik in dekan g. Jožef Zorž srebrnomašni jubilej. Jubilant, ki je doma iz Dornberga na Vipavskem, je dokončal bogoslovne in semeniške študije v Gorici. Dne 11. junija 1938 ga je nadškof Margotti posvetil v mašnika, nakar je odšel za dušnega pastirja v Komen. Od leta 1941 dalje je bil 10 let župnik v Merniku na skrajni briški meji. Pot ga je nato spet pripeljala na Kras, in sicer v Mavhinje, kjer je ostal do leta 1960. Tisto leto je bil imenovan za župnika in dekana v Štandrežu.

V treh letih si je pridobil spoštovanje vseh vernikov v fari. Znana je njegova skrb za mladino. Krona njegovemu delovanju v tej smeri bo gotovo novi župnijski dom pri cerkvi, kjer se bo tudi mladina shajala in vzgajala. Prav tako bo gotovo tudi poskrbel, da se bo notranjščina naše cerkve obogatila z deli priznanega domačega mojstra.

Slovesno jubilejno mašo je g. dekan la-roval v nedeljo ob deseti uri. Pridigal mu je msgr. Klinec, stolni kanonik, ki je v lepem govoru orisal duhovniško delovanje in delo našega gospoda. Na koru je prijetno prepeval domači cerkveni zbor pod vodstvom organista Maksa Debenjaka.

Vsi Štandrežci, brez razlike, voščijo gospodu župniku, da bi še dolgo let ostal pri njih poln zdravja in krepke življenjske delavnosti!

PODGORA

V podgorskih tkalnicah in predilnicah se razmere stalno slabšajo. Delavci se pritožujejo nad nizkimi mezdami, nad neurejenimi prispevki za nadurno delo, nad zavlačevanjem posebnega izplačila v zdravju škodljivih oddelkih in še marsikaj drugega. Lastnik podjetja Togniello pa noče priznati delavskih zahtev. Odgovarja celo, da bo tovarno kratkomalo zaprl, ker da mu pre-

- *Hanalska dolina*

pravlja se tudi poseben oddelek geoloških izvedencev, ki bodo preiskali vzroke, čemu se zemlja ugreza. Mnenja so, da se nahaja pod površjem kaka velika podzemna jama in se je njen strop udril v globino. Okoliški prebivalci se preplašeni sprašujejo, ali ni tudi pod njihovimi nogami, kako brezumno, ki se bo odprlo in požrlo zgornje zemeljske plasti.

SUBID

Po volitvah so se spomnili gospodje v Vidmu, da obstajajo nekeje v videmski pokrajini tudi vasi Subid, Malina, Prečnik in podobne. Podobne namreč v tem, da so nekeje na koncu sveta in se malokdo zme-ni zanje. Prejšnji teden pa je vendarle prišel v Ahten neki poslanec in je sklical na občino posvetovanje, kako pomagati temu gospodarsko zaostalemu kraju.

Navzoči so ugotovili, da je cesta iz Maline v Prečnik že taka, da skoraj ni več ceste. Manjka po teh vaseh vodovod. Električna luč pa tako slabo brli, da skoraj bolje vidiš brez nje. Našteti bi morali še marsikatero druge pomanjkljivosti, a če bi se oblastniki zavzeli vsaj za tiste zadeve, katere smo danes našli, bi bilo že dosti storjenega.

malo nese. Delavstvo je zato priredilo v torek zjutraj protestni pohod do prefekturne palače. Dekleta so v modrih delavskih haljah nosile transparente z napisi za izboljšanje delovnih pogojev. Prefekt je sprejel njih delegacijo in je obljubil posredovanje. Vsi delavski sindikati so pa sklenili, da bodo nadaljevali z izmenično stavko. Ne verjamemo pa, da bo prišlo do pravega zaključka, dokler ne bo država poslegla vmes s trdo roko.

RUPA

V torek popoldne smo pokopali soseda Ivana Tomsica. Učakal je 76 let in je bil še pred enim letom dovolj čil in krepak. Vzgojil je 5 otrok, ki so že vsi poročeni. Pokojni bi obhajal s svojo ženo Terezo prihodnji februar zlato poroko, a mu ni bilo dano. Vsi sosede mu priželimo, naj pa na onem svetu uživa mir in pokoj.

SOVODNJE

Vsa naša soseska je še pod vtisom grozne nesreče, ki se je pripetila v nedeljo zjutraj na bregovih Soče. V naraslih valovih ob nekdanjem jezu so ljudje že v nedeljo opazili potopljen avto. Orožniki in gasilci so se mu mogli približati, šele ko je voda malo upadla. Iz avta so potegnili mrtvo truplo 21-letnega mehanika Bruna Rojca iz Podturna. Mladenič je bil poročen s 17-letno Goričanko in imata že enega otroka; v družini so bile težave. Mladi oče je komaj pred enim mesecem dobil zaposlitv. V nedeljo ponoči se je Rojc odpeljal z avtom proti Štandrežu. Spotoma je na trgu povozil brata in sestro Dorni, ki sta se na istem skuterju vračala iz sovodenjske tkalnice. V zmedbi in strahu je Rojc oddiral proti Sovodnjam, a je ves iz sebe zavl na poljsko pot proti staremu smetišču ob Soči in je z avtom treščil 8 metrov globoko v kalne valove, ki so ga odnesli proti Sovodnjam, kjer so nesrečneža šele naslednji dan našli.

Pa pustimo take žalostne prigode in se povejmo raje kaj bolj veselega. Šolsko leto se tudi za naše otroke iz ljudske šole nagiba h kraju. Gospodične učiteljice so za zaključek pripravile v nedeljo razstavo ročnih del in igrice, kjer so naši mali pokazali, česa so se med letom naučili. Tak lep zaključek šolskega pouka je pri nas že nekaj let v veljavi.

MLADI UMETNIKI

V poslopju šolskega doma je že nekaj dni odprta razstava slikarskih del učencev strokovne šole. Vse stene velike risalnice in pulti sredi učilnice so polni izdelkov mladih mojstrov. Nekateri se res odlikujejo bodisi po zamisli slik, kakor tudi po njih dobri izvedbi.

Priznanje so prejeli Peric Gabrijel iz I. razreda; Koren Lilijana in Curcio Ivica iz II. Vsi za akvarele. Brisco David iz II. razreda pa za geometrične risbe. Tretji razred ne razstavlja, ker nima risanja za predmet. Poleg omenjenih štirih dijakov so pa še drugi, na primer Prinčič Klavdij, ki vzbujajo pozornost in obetajo, da se bodo razvili.

Iz Goriške

DOBERDOB

Po dolgih prošnjah in odlašanju se bodo, vsaj tako upamo, vendarle začela dela na pokrajinski cesti, ki vodi iz Doberdoba v Selce. Pokrajinska uprava in Skrbništvo za javna dela sta že odobrila načrte in proračune. Cesta, ki je bila poleti vedno prašna, pozimi pa razrita, bo posuta z bituminoznim asfaltom. Dela je prevzelo podjetje Tacchino, stroški pa bodo znašali okrog 5 milijonov lir.

Popravila so potrebne tudi še druge ceste na Doberdobski planoti. V načrtu je asfaltiranje ceste od Devetakov na Martinščino in v Zagraj.

UMRLA STA

V petek popoldne so pokopali trgovca Maria Severja, ki je že dolgo let imel prodajalno jestvin v Gosposki ulici. Pokojni Mario je bil sin nekdanjega rihemberškega župana. Brat Franc je znan pravnik v Ljubljani in univerzitetni docent, drugi brat Anton je pa bil dolgo let poznan v Gorici kot dirigent in glasbeni učitelj. Pokojnika, ki je imel komaj 55 let, je spravila v grob zahrbtna bolezen. Vdovi in pridni hčerki izražamo globoko sožalje.

V soboto zjutraj je pa bil pogreb kar že drugega slovenskega trgovca in obrtnika v Gorici, urarja Ludvika Jerkiča. Umrli je v 64. letu starosti, na slični bolezni kot g. Sever. Tudi Jerkič je bil znana osebnost v goriškem trgovskem svetu. Izučil se je za urarja pri starem mojstru Martinu Šligoju. Pozneje se je postavil na lastne noge in je vodil precej let lastno urarno in zlatarno na Travniku, nasproti škofije. Sinu, profesorju risanja na slovenskem učiteljsku, hčerki gospe Mileni, učiteljici, in vsem sorodnikom, izrekajo vsi znanci izraze sočustvovanja.

S smrtjo obeh se je med slovenskimi trgovci v Gorici odprla nova vrzel.

USPEHI NA NASIH SOLAH

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici se je zaključilo šolsko leto s sledečimi izidi.

Na strokovni šoli je od 22 dijakov v I. razredu izdelalo 9 dijakov, 9 ima popravne izpite, 4 so zavrženi. V dekliski vzporednici je izdelalo 11 dijakov, 4 imajo popravne izpite. Padla ni nobena.

V II. razredu je izdelalo 11 dijakov, 8 ima popravne izpite, 3 so padle.

Na dekliski vzporednici je 10 dijakov izdelalo, 10 bo popravljalo, 6 jih je padlo.

V III. razredu je vseh 21 dijakov pripuščenih k izpitu; enako tudi vseh 15 dijakov.

Na nižji gimnaziji: v I. moškem razredu je 5 dijakov izdelalo, 5 jih ima popravne izpite, 9 je zavrženih. V ženski vzporednici je 8 dijakov izdelalo, 6 popravljajo, 2 jih je padlo.

V ženski vzporednici pa jih je 11 izdelalo, 2 imata popravljalne izpite, 6 jih je zavrženih. V III. razredu jih je 17 pripuščenih k nižjemu tečajnemu izpitu, štirje so zavrženi. Vseh 20 dijakov je tudi pripuščenih k izpitu.

Na višji gimnaziji: V IV. razredu so 4 izdelali, 3 imajo izpite, 2 sta padla. V V. je vseh 12 dijakov in dijakin pripuščenih k nižji maturi.

Na liceju: V I. sta 2 izdelala, 5 jih ima popravne izpite. V II. je 1 izdelal, 2 popravljata, 1 ni ocenjen. V III. liceju je vseh 5 dijakov in dijakin pripuščenih k veliki maturi.

Na učiteljsku: V I. razredu sta 4 izdelale, 4 imajo izpite, 1 je padla. II. razred: 2 izdelali, 3 imajo popravne izpite. III. razred: izdelal ni noben dijak, 3 imajo izpite. IV. razred: vseh 6 kandidatov je pripuščenih k usposobljenostnemu izpitu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izreden uspeh I. festivala slovenskih popevk

V soboto, 15. t. m., in v nedeljo, 16. popoldne in zvečer, je bil v dvorani Avditorija »Prvi festival slovenskih popevk«. Res je, da smo že pred 6 meseci slišali o pripravah na ta festival, toda kratko je še vse bilo v povojih. Glavni pobudnik, da se pri nas ustanovi orkester ritmične glasbe, je bil Stanko Birska. Kako da je na to misel prišel prav on, ki se pravzaprav ne bavi z instrumentalno glasbo, a je znan kot vnet zborovski pevec? Morda ga je k temu vodila misel na domače kulturno-prosvetne razmere, ki jim primanjkuje pravega diha in učinkovite iniciativnosti? Ne mislim s tem podcenjevati dejavnosti naših društvenih organizacij, ne! Mnogo se je storilo in tudi doseglo po prizadevanosti naših najvidnejših kulturnih, odnosno umetniških organizacij. Večja in manjša prizadevanja za razmah kulturne dejavnosti so pokazala predvsem nekatera prosvetna društva. Mnogokrat pa je tudi ostalo samo pri dobri volji, tako da se niso mogle zamašiti vrzeli, ki so nastale zaradi najrazličnejših vzrokov. Morda je s festivalom slovenskih popevk na Tržaškem padla iskra, ki utegne zagnetiti plamen intenzivnejšega prosvetnega udejstvovanja; upajmo, da bo do tega tudi prišlo.

Festival je doživel izreden uspeh in splošno navdušeno priznanje. Orkester devetnajstih instrumentalistov sestoji iz petih trobent, štirih pozavn (trombonov), šestih saksofonov, ritma (baterije), klavirja, kontrabasa in kitare. Marsikdo se vpraša, kako je bilo mogoče sestaviti tako številno orkestralno telo? In vendar je stal pred nami impozanten orkester »MIRAMAR«, ki je pravo presenečenje in resnično odkritje. V letošnji zimi so se združili mladi, muzikalno strogo disciplinirani ljudje, ki so navdušeni za glasbo. Da je orkester že po tako kratkem času dosegel tako stopnjo, bomo lažje razumeli, če povemo, da je Stanku Birska uspelo povezati nekatere glavne stebre, na katere se je lahko popolnoma zanesel in s tem lahko uresničil svojo zamisel. Drago Žerjal že več let vodi orkestralno skupino iz Boljuna in je sam dober saksofonist. Kot samouk se bavi s skladanjem popevk. Marij Bogatec je tudi navdušen godbenik, ki je prav tako vodil skupino za plesno glasbo v Sv. Križu in je tudi skladatelj - amater. Mario Sancin je po poklicu glasbenik, bivši soustanovitelj znanega Bojana Adamičevega orkestra v Ljubljani in njegov večletni solist. Za ta festival je prispeval izvirne popevke z besedilom in glasbo. Okrog tega jedra so se zbirali še vsi ostali člani orkestra »Miramar«.

Na festivalu so izmenično vodili orkester Mario Sancin, Drago Žerjal in Marij Bogatec. Pesmi so prispevali: Aleksej Curk, Nadja Kriščak, Oskar Šonc, Tatjana Pertot, Tulio Možina, Anka Sukan in Kufersin. Peli pa so: Ljubica Berce, Miranda Caharija, Nora Jankovič, Alma Maver, Marjuča Oficija, Anka Sukan, Ida Ukmar, Marta Werk, Stojan Berce, Pino Hrovat, Tulio Možina, Ivan Sancin in Gilbert Trampuž. Ti pevski amaterji so reševali svoje naloge z nepričakovano sigurnostjo; med njimi so nekateri prav izraziti talenti, ki so pokazali rutiniranost v nastopanju. Koliko je bilo treba prizadevnosti, požrtvovalnosti in železne volje, da so v kratkem času bili doseženi tako lepi uspehi? Mladina je prispevala besedila in pozorno sledila razvoju priprav za festival.

Sedaj pa nekaj besed o mojstru, ki je izvršil najtežjo in najvažnejšo nalogo. Brez njega bi se prireditve sploh ne mogla uresničiti. Gre za aranžmane osemnajstih popevk, ki jih je instrumenti-

ral odlični aranžer, mojster Aleksander Vodopivec. Njegovi aranžmani kažejo, da je izkušen strokovnjak. Svoj čas je že napisal zelo zanimive koncepcije različnih slogov. Novi orkester »Miramar« se bo šele s časom slogovno usmeril, kajti je še v svoji razvojni fazi.

Se nekaj besed o izvedbi kot taki. Razume se, da od novega orkestra ne moremo na krstni predstavi pričakovati popolnoma neoporečne izvedbe, kajti vodje orkestra in člani sami so dovolj samokritični, da se zavedajo malenkostnih pomanjkljivosti, ki pa bistveno ne spremenijo doseženega uspeha. Da je temu tako, smo se prepričali že drugi dan ob prvi ponovitvi nastopa, pri kateri je bila celokupna izvedba še boljše, dinamičnost bolj izdelana in skupna igra bolj enotna in v sigurnosti sproščenejša; ritem oster in strog. Tudi pevci so pokazali vse drugačno samostojnost in sproščenost. Tako tudi razumemo, da je pri drugi in tretji predstavi vedno bolj naraščalo navdušenje poslušavcev. Da je dala mladina v polni meri zadoščenje svojemu navdušenju, je razumljivo, saj je pri tem festivalu sodelovala mladina s petjem, glasbo in besedili popevk. Lahko smo ponosni na ta uspeh, ki pomeni obogatitev zaklada izvirnih prispevkov na področju ritmičnih popevk; obenem je to tudi dokaz, da lahko sami

nekaj ustvarimo, ne da bi segali po uvoženem tujem blagu.

Izvedenih je bilo 23 novih, izvirnih popevk domačih avtorjev, večinoma voditeljev tega orkestra; nekatere se močno razlikujejo od izdelkov, ki vsepovsod preplavljajo trg lahke glasbe. Ne katere popevke z našega festivala odlikuje zdrava in bujnija invencija, čeprav vse popevke hočeš nočeš kažejo motivično podobnost ali v jedru so bogatejša in pristnejša. Posamezne popevke so pridobile na učinkovitosti spriču temperamentalnega življenja posameznih pevcev in pevk v to snov. Tu velja omeniti nekatere otipljive primere rutiniranih interpretov, kot so n. pr. Marjuča Oficija, Miranda Caharija, Marta Werk, Anka Sukanova in Nora Jankovič. Med pevci Pino Hrovat, Ivo Sancin in drugi. Tudi vsi drugi so se uspešno uveljavili in pokazali veliko mero sproščene samostojnosti in uporabnosti za tako glasbo.

K pestrosti večera sta v veliki meri prispevala člana Slovenskega gledališča Silvij Kopal in Edvard Martinuzzi, ki sta s posrejenimi šaljivimi dvotipi povezovala posamezne točke sporeda in ustvarjala prijetno razpoloženje. Za primerno ordrsko opremo je poskrbel inženir arhitekt Jagodica. Vse priznanje si zasluži tudi Prosvetno društvo Barkovlje, ki je novemu orkestru dalo na razpolago svoje prostore za vaje in pripravo. Zeleni je le, da bi orkester nadaljeval začeto delo in dosegel še večje uspehe. Festival slovenske popevke v Trstu pa ostane v naših srcih v najlepšem spominu.

K. SANCIN

Julijska številka „MLADIKE“

»Mladika« je spet našla svoj pravi ritem izhajanja in se redno pojavi vsaka nova številka v začetku meseca, česar smo res veseli, ker nam tudi to dokazuje njeno vitalnost. To je edina pomembna tržaška slovenska revija, ki je vzdržala vse težave in redno izhaja že sedmo leto ter si je tudi našla dovolj širok krog bralcev; ti jo res z veseljem pričakujejo.

Junjska številka prinaša na uvodnem mestu članek o pokojnem papežu Janezu XXIII., izpod peresa Lojzeta Škerla. »Njegovo življenje, delo, beseda in smrt so pokazali, da vodi tudi danes Cerkev Sveti Duh, jo oživlja in ohranja. Da evangeljska beseda ni zastarela, ampak živa, in da človeštvo po njej hrepi kakor jelen po studencu«, pravi avtor članka. In na drugem mestu naglašajo, kako je človeštvo ostrmel in prišlo k njemu njegovim besedam o velikem božjem delu. »Te besede so vsi razumeli: na jugu in na severu, brezverci in brezbržni, katoličani in nekatoličani, hudobni in dobri — vsak v svojem jeziku. Razumeli so jih, ker so bile žive evangeljske besede.«

»Slovinci v bližini svetega očeta« je naslov naslednjega članka, ki ga je napisal Jože Peterlin. V njemu obuja nekaj spominov na srečanja slovenskih rimskih romarjev s pokojnim papežem Janezom XXIII. Med drugim omenja, da je v poletju 1959, ko je bila skupina slovenskih romarjev pri papežu, doživela veselo presenečenje, da jo je sveti oče nagovoril in blagoslovil po slovensko. »Z nami so bili tudi italijanski verniki iz Trsta, tam blizu njegovega prestola je tržaški škof msgr. Santin, prav blizu njega prelat dr. Ukmar, še mnogo slovenskih in italijanskih duhovnikov iz Trsta. Tisti trenutek smo Slovenci posebej srečni, da je najvišji poglavar Cerkve spregovoril v našem materinem jeziku v tej množici narodov,« piše Jože Peterlin. Papežev pozdrav v slovenščini je prinesel naslednji dan tudi vatikanski dnevnik »Osservatore Romano«. Bilo je prvič, da je prinesel v svojih stolpcih slovensko besedilo.

Maks Šah razlaga v članku »Enotna srednja šola« novi sistem italijanskega srednjega šolstva. V enotno srednjo šolo bodo morali učenci, ki bodo letos končali osnovno šolo. Članek je namenjen staršem, da bodo razumeli, v kako šolo bodo hodili njihovi otroci in kaj se bo od njih zahtevalo, oziroma kaj jim bo dala.

Zora Saksida nadaljuje svojo povest »Tujci povsod«; v tem nadaljevanju zanimivo opisuje srečanje dveh zakonskih parov z njunimi problemi in navadami. V splošnem se že lahko reče o njeni povesti, da je napisana v prav lepem jeziku in da diha iz nje človeška toplota ter mnogo pristnega čustva ter doživetja, hkrati pa je pripovedovanje nekoliko predolgoveto in dogajanje prema-

lo razgibano, zajeto iz časa in razmer, ki so današnjemu bralcu, zlasti mlademu, že zelo oddaljene. Povest je napisana še v zastarelem psevdo realističnem slogu; pozna se mu, da avtorica rada prebira starejše slovenske pisatelje. Za njen talent pa bi bilo prav, da bi si prisvojila modernejši pripovedni slog in ga hkrati sprostita preobremenosti z avtobiografskimi elementi, ki ji ne dajo, da bi sprostita svojo fantazijo.

Nadaljuje se tudi »vesela in žalostna burka« »Graščina«, ki jo piše Lev Detela. Dejanje, ki je seveda ena sama paradija, je zelo razgibano in polno duhovitih namigavanj, katerih pa vsi bralci gotovo ne bodo razumeli. Lev Detela se nam kaže tu in tudi v drugih svojih spisih kot zelo nadarjen, bister in za aktualnost občutljiv pisatelj, v polnem razvoju, na katerega opozarjamo slovensko javnost. Dragoceno je tudi njegovo esejistično in kritično delo, n. pr. ravno esej »Pomladanske meditacije o kulturi«, ki ga najdemo v tej številki »Mladike«. Takih premišljenih in globokih besed o slovenskem kulturnem življenju že dolgo nismo brali. Detela je eden izmed redkih, ki obsežejo v svoji viziji celotno slovensko kulturno problematiko in jo znajo izraziti ter tudi nakazujejo njeno rešitev ter se ne zadovoljujejo s samim stokanjem ali z vzvišeno brezbrilnostjo. Iz nekega poročila na koncu revije razberemo, da je prevedel v nemščino nekaj pesmi Jožeta Udočiča v reviji mladih avstrijskih umetnikov »Eröffnung«. Pripravlja pa tudi esej o slovenski povojni književnosti, ki bo izšel v neki nemški reviji, pa tudi kratko antologijo povojne slovenske lirike. Z obema hoče poudariti avtonomni značaj slovenske literature, ki je v običajnih antologijah »jugoslovanske literature«, kot je rečeno v poročilu, premalo poudarjen.

Milena Merlak-Detela je objavila dve resnično lepi pesmi »Menuet v megli« in »Graščina«, polni globokega in groznega občutja, ki jima navdihuje čas (»Menuet nemi. Bajonet«). Dve pesmi — »Jaz in vi« ter »Tihožitje in ne« — je objavila tudi Savina Remec. Tudi ti dve pesmi se precej dvigata nad običajno povprečje pesniških prispevkov, ki jih najdemo v »Mladiki«.

Izmed ostale vsebine naj omenimo še rubriko Lojzeta Škerla »Tudi vi? Tudi mi! Zakaj pa ne?«, v kateri odgovarja na pisma ljudi, ki sprašujejo za nasvete v svojih težavah ali bi si radi prišli o čem na jasno; rubrike »Ženski kotiček«, ki prinaša poučen in zanimiv sestavek o obnašanju med zakonci »Pokvarjen zajtrk« ter nasvete o zdravi prehrani; »Mladi pišejo« z leposlovnim prispevkom Zive Gruden in Mihe Beličiča, »Pisma Mladiki«, »Razgledi« s kulturnimi poročili, ter »Pogovori z urednikom«.

GOSPODARSTVO

Slinavka - boj proti njej

Se pred par leti ni hotela Nemčija kupovati govejega mesa iz Francije, češ da obstaja nevarnost za okuženje s slinavko, ki je takrat res razsajala v Franciji. V prejšnjem sestavku smo sporočili, da je Francija zatrla slinavko, v Nemčiji pa je lansko leto hudo razsajala in tudi letos še ni zatrla. Lansko leto je bilo v Zap. Nemčiji nad 11.000 kužišč, to je okuženih hlevov. Ni pa slinavka mnogo škodila goveji živini, pač pa prašičem. Virus ali kužilo je

pripadal skoraj izključno samo tipu C, imunizacija s cepljenjem pa se ni obnesla in zato iščejo nova zdravila in nove načine zdravljenja, a za sedaj zama.

Groznega črva je mnogo!

Vinogradniki tožijo, da je mnogo kiseljaka, ki zgrize in preprede s tankimi nitkami mnogo groznega zaroda. To je prvi rod kiseljaka, oziroma kiseljakov, ker sta pri nas dva skoraj enaka škodljivca. Če smo ta rod uničili s svinčnim arzenatom ali z gesarolom 50 (gaberol 50) ali s carposanom ali kakšnim drugim učinkovitim sredstvom, se nam ni bati drugega rodu, ki nastopi navadno od konca julija do konca avgusta. Če pa nismo uničili prvega rodu kiseljaka, bo drugi rod mnogo bolj obilen in škoda tem večja. Na vsak način moramo že sedaj računati s tem, da bomo morali v avgustu voditi borbo proti kiseljaku na grozdju.

Kdor zanemari borbo proti kiseljaku, ne more imeti posebno dobrega okusnega vina, ki je poleg tega podvrženo okvari, predvsem skisanju, kar je ob trgatvi zelo težko popraviti.

ZMLETA KORUZA NA KOCLJIH

Med letošnjo zimo so zaradi pomanjkanja krme napravili v pokrajinah Vicenza, Padova in Videm mnogo poskusov o redilni vrednosti in tečnosti moke iz koruze še na kocljih. Poskušali so jo predvsem za pitanje mlade živine vseh govejih pasem, ki so v Benečijah.

Dnevno so krmili 3-4 kg koruzo — kocljaste moke poleg rednih obrokov suhe krme ali ensilaže pozimi in suhe detelje spomladi. Ugotovili so, da je ta moka vsebovala 110,7 krmskih enot in da jo je živina rada uživala. Srednja cena za krmsko enoto te moke je bila 29 v primeri z 38 za enoto iz samega zrnja.

Za mletje koruze v kocljih je v trgovini poseben mlin.

Rekordna pšenična žetev

Cenijo, da bo pšenični pridelek 1962/63 na celim svetu dosegel rekordno število 1.600 milij. stotov ali 180 milij. stotov več kot leta 1961/62 in 70 milij. stotov nad prejšnjim rekordom, ki je bil dosežen leta 1960/61. V navedenih številkah ni vključen pridelek kitajsko-sovjetskega bloka, ki svojih pridelkov ne javlja. Višje pridelke imajo Avstralija, ZDA in zapadna Evropa. Med državami z najvišjim pšeničnim pridelkom zaseda Francija s svojimi 136 milij. stoti 4. mesto na svetu, takoj za Rusijo, ZDA in Kanado.

Slinavka in parkljevka ni bila v Franciji nič bolj krotka, kot je v Italiji, saj je povzročila letno mnogo desetih milijard škode. Cenijo, da je v desetletju pred septembrom 1961 znašala celotna škoda preko 300 milijard starih frankov. Organizacije francoskih živinorejcev so že leta 1952 zahtevale, naj se obvezno pobijejo vse živali, ki bi zbolele za slinavko. Skoraj deset let se je razpravljalo o tem predlogu, katerega so se najbolj upirali živinozdravniški krogi, ker so upali, da bodo s cepivi bolezen premagali. Končno je odpadlo tudi njih nasprotovanje in septembra 1961 so začeli neizprosni boj s pobijanjem obolelih živali. V kratkih mesecih enega leta so dosegli popoln uspeh: od oktobra 1962 naprej niso javili nobenega primera slinavke, medtem ko je leto dni prej, to je avgusta 1961 bilo proglašanih 28 pokrajin — departmanov za okužene z več stotinami kužišč in mnogimi tisoči bolnih živali. Seveda se bolezen lahko še pojavi, a z odločnim posegom bo kmalu zatrla. Sedaj vodijo v Franciji odločen boj proti živinski jetiki. — Na enak način bi morali zatreti slinavko v Italiji.

Seja ministrov SET-a (Skupnega evropskega tržišča) je sklenila izročiti FAO (mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano) znesek 1,5 milij. dolarjev, ki naj se uporabi za zatrtje afriške slinavke, ki je lani iz Turčije prestopila na evropska tla. S pomočjo prispevkov drugih držav in s sodelovanjem Turčije, Bolgarije in Grčije je FAO uspel ustaviti nadaljnje širjenje slinavke in je v tem oziru organiziran posebni zaščitni pas na ozemlju med Turčijo, Bolgarijo in Grčijo.

Afriški tip slinavke je hujši in mnogo nevarnejši kot do sedaj pri nas znani tipi.

PRVO LETO ZADRUGE ZA ŠTANJELSKI PRŠUT

V Trstu je bila prav dobro znana in visoko cenjena štanjelska gnjat, to je pršut iz Štanjela na Krasu. Danes pa je v Trstu znana gnjat drugega Štanjela, in sicer San Daniele del Friuli, ki pošilja na trg mnogo višje količine gnjati, kot jih bi mogel pošiljati Štanjel na Krasu. In v furlanskem Štanjelu je bila ustanovljena pred letom dni zadruga, ki hoče gnjati svojih članov še bolj uveljaviti.

V prvem letu obstoja zadruga v San Daniele še ni uredila lastnih skladišč za zorenje in ohranitev gnjati, ker so s tem združeni velikanski stroški. Je pa zadruga že dobila od oblasti priznanje okoliša, kjer se bodo smeje zbirati gnjati za prodajo kot »prosciutto di San Daniele«. Točno je bila določena svinjska pasma, ki naj daja te gnjati in priznan je bil posebni žig. Tekom tekočega leta bodo začeli urejevati skladišča.

Rdeča in bela teletina

Ameriški potrošnik želi imeti temno-rdečo teletino, zaradi česar krmijo tamkajšnji živinorejci mnogo mešanice, ki vsebujejo obilo železovih soli; te namreč povzročajo, da postane meso temno rdeče. Zapravnecvropski potrošnik pa daje prednost beli teletini, ki ostane več časa mehka in jo je tudi lažje pripraviti.

Znanstvo se še ni izreklo, katera izmed teh dveh teletin bi imela večjo hranilno vrednost.

MEHANIZACIJA IN RAZVOJ PROIZVODNJE V ZDA

Na vsem svetu je kmetijstvo najbolj mehanizirano v Združenih ameriških državah. Posledica mehanizacije je skrčenje števila kmetijskih obratov, ki pa zato postajajo večji. Istočasno pa se dviga tudi kmetijska proizvodnja. V tem oziru so zanimive naslednje številke, ki veljajo za petletje 1954-1959.

Tekom navedenega petletja se je število kravarn za mlečno živino skrčilo za 39%, istočasno pa se je proizvodnja mleka dvignila za 1%. — Število perutninarskih obratov za proizvodnjo jajc se je skrčilo za 36%, proizvodnja jajc pa se je dvignila za 10%. Za proizvodnjo krompirja se je število obratov skrčilo za 52%, proizvodnja krompirja pa se je zvišala za 11%.

Proizvodnja in potrošnja mleka v državah SET

V posameznih državah Skupnega evropskega tržišča so gospodarske razmere zelo različne in isto velja tudi za proizvodnjo in potrošnjo mleka. Glede na število prebivalstva zavzema Italija zadnje mesto, ker kaže najbolj neugodno stanje, in sicer: (številke v milijonih in veljajo za l. 1960).

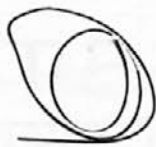
države	preb.	proiz.	potroš.
		mleka	v hl
Belgija z Luksemb.	9,5	41,1	9,4
Francija	46	221	47
Italija	50,5	105	30
Nemčija	54	194	61
Nizozemska	11,6	65	13

Iz navedenih števil sledi, da se v državah SET porabi za prehrano manjši del mleka in da z večjim delom razpolaga

mlekarska industrija. Srednja letna potrošnja mleka je najvišja v Nemčiji in na Nizozemskem, kjer prekaša 122 litrov na osebo; okoli 100 litrov mleka na leto porabita Francozi in Belgijci, vsaki Italijan pa komaj 60 litrov. Še manj mleka porabita Španci in Grki, slednji komaj 42 litrov letno. V povojnih letih se je proizvodnja mleka v državah SET znatno zvišala, ker je znašala v l. 1937-38 v milij. hl: v Belgiji 33,3, Franciji 154,4, Italiji 65, Nemčiji 196 in Nizozemski 52.

Številka za Nemčijo velja tu za celo predvojno Nemčijo, ki je štela 68 milij. prebivalcev, dočim je zgoraj vpoštevana pod »Nemčijo« le Zapadna Nemčija (brez vzhodne pod ruskim vplivom).

V vrtincu

37.

B. R.

»Ojla-la, to je pa zanimiva zgodba. Zdaj bo šele romantično. Pripoveduj, kaj si na redila. Si spraskala njemu oči ali njej?»

Okrog Majinih ust je legel trpek nasmeh. »Ne njemu ne njej. Umaknila sem se in odpotovala.«

»Zelo pametno! Jaz bi tudi ne tekala za njim. Naj le še ono drugo onesreči.«

»Odkdaj si pa ti, Karmen, tako črnogleda?»

Karmen se je zasmejala: »Ah, samo tako pravim, da zveselim tebe, da te spravim k sebi. Upam, da bo Miguel že naredil iz tebe veselo deklico.«

»Miguel? Ni v Parizu?»

»Da, toda včeraj sem mu telefonirala, naj pride domov, da bo malo popazil na te.«

Maja ni odgovorila nič. Pogreznila se je zopet v svoje premišljevanje.

Šele v Madridu se je otajala. Miguel, ki je že prišel iz Pariza, jo je ves razigran pozdravil.

Pod gostoljubno streho so jo vsi veseli sprejeli. Stara gospa jo je objela in poljubila kot svojo hčer. Oče pa je v šali zatrobil kar na stari lovski rog. Kakor pri prvem Majinem obisku je bilo tudi sedaj v vili vse razigrano. Vsak dan so bili v gosteh znanci ali poslovni ljudje. Miguel si je na vse načine prizadeval, da bi si pridobil naklonjenost lepe Maje. Ali je bi-

lo res ali si je le domišljjal, ona je bila vedno rada v njegovi bližini. Ni več bila tako brezbrizna do njega kot prvič. Šalila se je in je včasih vso družbo potegnila za sabo.

V resnici pa je bilo drugače. Sredi največje prešernosti, je včasih obmolnila in se zamislila. Miguel ni vedel, ali bi ponovil svoj predlog in ji odkril svojo ljubezen.

Peti dan po Majinem prihodu je bilo v vili vse pokonci. Karmen je povabila štiri prijateljice, Miguel je privedel tri znance in vse je šlo naokrog.

Maja pa ni bila nič kaj vesela. Že zjutraj se je počutila malo slabo. Bila je nemirna in nervozna, kakor da bi slutila kako nevarnost. Srce ji je burno utripalo. Še glava jo je začela nazadnje boleti.

Med plesom — vrtela se je z Miguelom — ji je nenadoma postalo slabo. Oprostila se je in ga prosila, naj jo neopaženo odvede v njeno sobo. Moral jo je krepko prijeti, da ni omahnila. Nemirno jo je pogledal v oči: »Moj Bog — pa saj ne boš morda še obolela? Počakaj trenutek, bom prinesel neki prašek za prvo pomoč.«

Maja se je prišla za glavo in se je sesedla na bližnji divan. Počakala je, da se je Miguel vrnil s kozarcem vode in s praškom. Ko je popila zdravilo, jo je peljal do vrat njene sobe in ji objel, da pošlje Karmen k njej.

Bolj iz navade, pa tudi da se malo razvedri, je Maja odprla televizijski sprejemnik. Nato se je začela slačiti, da bi legla v posteljo. Obenem je gledala na ploščo. Oddajali so dnevne novice v slikah.

Po kratkem športnem poročilu se je oglašil napovedovavec: »Oddajamo iz Orana razgovor z nekaterimi potniki, ki so se rešili ob hudi letalski nesreči.«

Maja je prisluhnila. Letalska nesreča? Danes? O tem ni še nič slišala. Oran? To je mesto nekje na severnoafriški obali.

Ni mogla več dalje premišljevati. Obrnila je pogled na sprejemno ploščo. Videla je parnik in rešene popotnike ko gredo čez mostič na kopno. Na obrazih so se jim še poznale poteze prestanega strahu. Le nekateri so se obupano smehljali.

Tu — tisti — ali ni — on? Maja se je zgrabila za srce — Da, — on — doktor Radič; s povešeno glavo stopa po mostiču.

»Samo,« je skoraj na glas kriknila. Zdaj so mu dali mikrofona pred usta. Oglašil se je pod drugim imenom, toda glas je bil njegov, da, prav njegov. Tu ni nobenega dvoma.

»Strašne ure so bile,« je govoril v mikrofona, »nač vodo se je letalo kar prelomilo. Moram reči da še k sreči, kajti nekaj potnikov je kar pognalo iz kabin. Samo tej okolnosti se moramo zahvaliti, da so se vsaj nekateri rešili. Pri življenju so ostali samo tisti, ki niso bili težje ranjeni in so znali plavati.«

»Vaš potni cilj je bil Oran?»

»Ne, Rabat. Tu bi moral biti le vmesni pristanek.«

(Dalje)

Sveto pismo in biškoti - začetek slave in oblasti

Dve lepi in znameniti ženski vplivata danes na razvoj zgodovine dveh delov sveta: ena na daljnem vzhodu, druga v zapadni Evropi. Ne živita v srcu mogočnih držav, ampak bolj ob robu kontinentov. Vendar njiju osebnost izžareva neko moč, kateri se podredujeta tudi njiju moža. Bodi kar kratko povedano: prvi je general Čangkajšek na Formozi, drugi je general De Gaulle v Franciji. Vsak ima svojo ženo. Kitajski mogotec je poročen z očarljivo Majling, francoski mogotec pa ima za ženo ljubeznivo Ivano. Obe sta bili in smemo reči, da sta še lepi, izredno inteligentni in tudi bogati. Vse te odlike pa še niso najbolj važne. Bolj tehten je vpliv obeh žen na svoje može in preko njih seveda tudi na usodo držav, katerim vladajo.

Politika lepote

Družina Soong je bila pred prvo svetovno vojno srednjepremožna. Eden izmed mnogih sinov je šel študirat v Ameriko. Tam se je seznanil s krščanstvom in je zapustil svoje budistične bogove in je stopil v protestantizem. Prav od vere pa je potegnil, morda celo nehoté, največje dobičke. Ko se je vrnil domov na Kitajsko je namreč odprl tiskarno in začel tiskati — sveto pismo v kitajščini. Prav v začetku našega stoletja se je na stotisoče Kitajcev dalo krstiti. Sveto pismo in nabožne knjige so Soongu prinesle milijonsko premoženje in velikanski ugled v deželi.

Do ugleda in časti so mu pa poleg bib-

lje pomagale tudi izredno zale in ljubke hčerke. Prva, Cingling, se je poročila s prvim predsednikom kitajske republike Sunjatsenom. Po njegovi smrti je prišel na oblast krščanski general Čangkajšek, ki se je zagledal v drugo Soongovo hčer Majling. Bila je nežna kot čajni porcelan, učena kot stari bonci, bolj ljubka kot lotosov cvet. Čangkajšek si jo je lahko utrgal, ker je bil že predsednik kitajske republike.

Majling je kmalu postala prvi minister svojega moža. Na mednarodnih sestankih si je pridobila tuje državnike z izrednim političnim čutom in s svojo ljubeznostjo. Na konferenci v Kairu leta 1943 je prišlo do kritičnih trenutkov, ko je šlo za odločitev, ali naj se prišteje med 4 velike Mao-tsetungova republika ali Čangkajškova Formoza. Med vzhičeno debato se je nenadoma pretrgala zadržga ob boku lepe Majling. Churchill, Roosevelt in drugi državniki so obmolknili; ona pa je, medtem ko so državniki občudovali njeno lepoto, povzela besedo in je rešila položaj svojega moža.

S čašo šampanjca...

Bolj iz ozadja pa vpliva na svojega moža madame Yvonne. Njen oče je prišel v Francijo iz Kanade. Spočetka je bil le preprost trgovec. Kmalu si je pa trgovec Vendroux pridobil ogromno bogastvo, ko je ustanovil vrsto tovarn za biškote. Uveljavil se je tudi v političnem življenju. Njegovo ime je pa postalo znano preko hčer-

ke Yvonne, ki je bila lepa in vitka deklica. Izpod črnih las je sijalo par velikih in veselih oči. Tako jo je videl stotnik De Gaulle na neki pariški razstavi. Srečala sta se prav slučajno. V gneči pri baru je mladi častnik po nerodnosti razlil čašo šampanjca po svileni bluzi lepega dekleta. Med obema se je iz prvega poznanja razvila globoka ljubezen, ki ju je leta 1921 privedla pred oltar. Mlada žena je živela samo za družino. Ko je njen mož postal general in vodja francoskega odpora, mu je znala v trenutkih obupa pripraviti doma miren kotiček in mu vlivati poguma. Ni silila v ospredje, vladala je doma in nad svojim možem, ki je poslušal njene trezne nasvete. Na tak tihi način je usmerjala bodočnost svojega naroda. S svojim možem deli še danes težave in slavo. »Moj naloge je, pripraviti možu srečen dom in družino,« je madame De Gaulle povedala na nekem ženskem sestanku. Ona se zaveda, da dobi mož v zadovoljnem družinskem zatišju zagon za nove podvige. De Gaulle ga je dobil in je postal, ne malo po zaslugi svoje žene predsednik francoske republike. Med Majling in Ivano je le ta razlika, da prva vleče moža k novim nevarnim političnim ciljem. Druga pa je zadovoljna s tem, kar je njen mož že dosegel.

Nenavadni slučaji so pa že ob prvih korakih v življenje usmerili pot obeh. Prva je pomagala z lepoto in razumom svojemu možu navzgor, druga pa z žensko ljubeznivostjo in kot prava družica svojega moža.

ŠPORTNI PREGLED

Konec nogometnega prvenstva „B“ lige

Uspeh za Messino in neuspeh za Triestino

V nedeljo so nogometne enajstovice »B« lige odigrale 38. in s tem tudi zadnjo tekmo letošnjega prvenstva. Kot je bilo pričakovati, je Messina, ki je bila vseskozi prva na lestvici, obdržala do konca tekmovanja vodilno mesto. V vseh 38 tekmah je bila samo 6-krat poražena, dosegla pa je 18 zmag ter 14-krat zaigrala neodločeno. Zabila je 50 golov, prejela pa jih je 31. To sicilsko moštvo je bilo učinkovito zlasti na domačem igrišču (15 zmag in 4 neodločeni izidi), kot gost pa je šestokrat zaigralo neodločeno. Njegova končna zmaga predstavlja vsekakor zaslužen uspeh in je tudi nekakšna tolažba za ljubitelje nogometa na Siciliji, ki so z letošnjim izpadom enajstovice »Palerma« iz prve lige doživeli veliko razočaranje.

V »A« ligo prideta poleg Messine še Bari in Lazio. Odločilno srečanje je bilo prav v zadnjem kolu. Lazio je na domačem igrišču premagal Pro Patrio (2:0), Bari pa je zaigral neodločeno proti Cosenzi (0:0). Ti ekipi sta bili letos precej uspešni. Bari je imel čvrsto obrambo — prejel je samo 26 golov —, poleg tega je od 19 tekem na tujih igriščih kar 14 zaključil z nerešenim izidom. Dosegel je eno zmago in bil 4-krat poražen. Na domačih tleh pa je dosegel 14 zmag in 4 neodločene izide ter doživel en poraz.

Lazio je bil nekoliko šibak v obrambi, imel pa je tembolj vigran napad. Zanimivo je, da je Lazio na tujih tleh nabral kar 11 točk (7 zmag in 7 neodločenih izidov), medtem ko je doma »podaril« nič manj kot 11 točk. Toda tako Bari kot Lazio sta povsem zaslužno stopila v krog najboljših italijanskih nogometnih ekip.

Prav na koncu tekmovanja je popustila Brescia. V nedeljo je celo zgubila srečanje na domačem igrišču. Zmagala je Padova z izidom 1:0. Brescia je bila med tekmovanjem nestalna, večkrat pa je povsem nezaslužno zgubila kakšno srečanje.

Na petem mestu lestvice najdemo Foggio Incedit, ki se je letos dobro izkazala, zlasti v na-

padu (zabila je 56 golov). Za njo pridejo na lestvici Lecco, Verona Hellas, Padova, Pro Patria, Simmenthal, Cagliari in Catanzaro. Vse te ekipe so stalno bile sredi lestvice.

Slabo so se letos odrezale Parma, Udinese, Alessandria, Cosenza in Triestina. Strokovnjaki so predvidevali, da bosta Alessandria in Udinese zasedli boljša mesta. Cosenza je bila šibka v napadu (dosegla je komaj 27 golov), a je kljub temu ostala v »B« ligi.

Triestina je zasedla 17. mesto in se tako komaj za las rešila pred izpadom v nižjo skupino. Skupno je nabrala 33 točk. Njen napad je bil še kar dober (zabil je skupno 49 golov), zelo šibka pa je bila obramba (59 golov!). Triestina je na domačem igrišču osvojila 27 točk, kot gost pa samo šest. Tržačani so na svojem igrišču dosegli 11 zmag, 5 neodločenih izidov in doživeli tri poraze. Kot gostje pa so samo 6-krat zaigrali neodločeno, medtem ko so vse ostale tekme zgubili. Triestina je torej na splošno razočarala svoje navijače.

Iz »B« lige so izpadli Como, Sambenedettese in Lucchese. Prvi dve enajstovici sta popustili

proti koncu tekmovanja. Kljub temu je Sambenedettese edino moštvo »B« lige, ki ni bilo poraženo na domačem igrišču (kar 11-krat pa je zaigralo neodločeno). Na tujih igriščih je bilo zelo šibko (3 neodločeni izidi in 16 porazov).

Od vseh enajstovic v »B« ligi je bila Lucchese najbolj šibka ekipa

KONČNA LESTVICA

1. MESSINA	50	18	14	6	50	31
2. BARI	48	15	18	5	47	23
3. LAZIO	43	18	12	8	50	31
4. BRESCIA	45	15	15	8	40	27
5. FOGGIA	43	16	11	11	56	42
6. LECCO	42	14	14	10	45	36
7. VERONA H.	41	15	11	12	41	34
8. PADOVA	40	14	12	12	45	47
9. PRO PATRIA	38	11	16	11	36	33
10. SIMMENTHAL M.	38	14	10	14	56	52
11. CAGLIARI	38	12	14	12	41	49
12. CATANZARO	37	11	15	12	34	43
13. PARMA	35	12	11	15	32	44
14. UDINESE	34	10	14	14	40	48
15. ALESSANDRIA	34	11	12	15	32	34
16. COSENZA	31	8	18	12	27	37
17. TRIESTINA	33	11	11	16	49	59
18. COMO	31	9	13	16	38	51
19. SAMBENEDETTESE	30	8	14	16	29	51
20. LUCCHESI	21	7	7	24	36	67

ŽENA IN DOM

KROMPIR — NASA OSNOVNA HRANA

Krompir je pri nas zelo važno živilo, ki ga pripravljamo lahko na razne načine in ga uporabljamo kot samostojno jed ali kot prilogo k drugim jedem.

Znano je, da se nahajajo v krompirju polnovredne beljakovine, s čimer se odlikujejo le redka rastlinska živila. Zelo bogat je tudi z ogljikovimi hidrati, to je s škrobom. Z njim, enako kot s kruhom, pokrívamo dnevno potrebo po tej sestavini naše hrane, ki nas greje in nam daje moč. Ker pa vsebuje krompir poleg že omenjenih sestavin tudi važne rudninske soli, kot so kalij in fosfatne soli, ga bolj cenimo kot ostala škrobna živila. Če uživamo sam krompir, bomo dobili več telesu potrebnih snovi, kot pa če se hranimo, recimo, s testeninami. Zato šteje krompir med osnovna živila.

Krompirjevi gomolji vsebujejo okrog 75% vode, suha snov pa vsebuje naslednje sestavine: 20% ogljikovih hidratov, 2% beljakovin, 1,2% rudninskih soli, 0,2% maščob in 1% staničnine.

Ne smemo pozabiti, da se krompir odlikuje tudi po tem, da pušča v našem telesu bazične ostanki. Če ga redno uživamo in poleg njega še zelenjavo, tedaj ne bo v našem telesu škodljivih kislih preostankov, ki jih n. pr. povzroča prekomerno uživanje mesa. Ker je lahko prebavljiv, je važen tudi v prehrani bolnikov in majhnih otrok.

Zeleni gomolji niso užitni, ker vsebujejo solanin, ki je strupen. Prav tako so strupeni tudi pogankji, zato jih potrgamo, če kuhamo cele gomolje.

Krompir na svetlobi zelo hitro pozeleni, zato morajo biti krompirjeve shrambe temne.

Največ hranilnih snovi ohrani krompir, če ga kuhamo v olupkih. Tako kuhan krompir je bolj okusen in ga hitreje in bolj natanko olupimo. Odpadek je 4-6 krat manjši, kot pri lupljenju surovega krompirja.

Olupljeni krompir ne sme stati v vodi, ker se izluži iz njega dragocene hranilne snovi. Olupljene gomolje operemo cele in šele nato zrežemo na kose, kocke itd. Tako pride manjša količina v dotik z vodo. Vode, v kateri ga kuhamo, naj bo čim manj. Uporabljale jo bomo za zalivanje juh in omak. Olupljeni krompir kuhamo pokrit. Zavre naj hitro, nato doved toplote zmanjšamo.

Pri lupljenju surovega krompirja pazimo, da lupimo čimbolj na tenko. Za to so primerni posebni noži za lupljenje, ki pa morajo biti nerjavni, ker rjavčeva kovina uničuje vitamin C, ki

ga je sorazmerno največ pri olupku. Novega krompirja ne lupimo, dovolj je, da ga pri pranju zdrgemo.

V gospodinjstvu navadno ločimo škrobnat krompir od manj škrobnatega. Škrobnatega uporabljamo za juhe, omake, pečenje, za »pur« in podobno. Manj škrobnatega pa uporabljamo za tiste krompirjeve jedi, kjer hočemo, da obdrži ta svojo obliko, ker se ne drobi. Uporabljamo ga zato za solato, praženje itd.

Pri krompirjevih juhah in omakah želimo, da odda krompir čimveč svojih sestavin in da škrob močno nabrekne. Zato postavimo surov olupljen in zrezan krompir v mrzlo, slano vodo in ga počasi kuhamo do mehkega. Če pa želimo, da ohrani krompir obliko, ga postavimo v vrelo vodo.

Cas kuhanja krompirja je odvisen od različnih činiteljev, kot so debelost gomoljev, velikosti in oblike posode, v kateri kuhamo, vrsta ogrevanja, način pripravljanja, pa tudi vrsta krompirja.

Redkokatero živilo tako raznovrstno pripravljamo kot krompir. Njegov okus je nevtralen, zato ga lahko uživamo skupno z jedmi, ki imajo najrazličnejši okus; dodajamo ga celo k nekaterim sladcam.

NEKAJ NASVETOV ZA PRIPRAVO KROMPIRJA

Krompirjeva juha z zelenjavo: 50 dkg krompirja, 50 dkg mešane zelenjave (korenje, zelena, cvetača), 1 drobna čebula, 10 dkg prekajane slanin, žlička olja, sol, poper, 1½ litra vode, zelen peteršilj, žlica moke.

Krompir operemo, olupimo in zrežemo na kocke. Prav tako zrežemo še vso drugo očiščeno zelenjavo in slanino. Zrezano slanino prepražimo in dodamo sesekljano čebulo, da zarumeni. Na čebuli in slanini dušimo vso zelenjavo do mehkega, nato jo poprašimo z moko, nekoliko prepražimo in zalijemo z vrelo vodo. Osolimo, odstavimo in pustimo počasi vreti še 10-15 minut. Kuhano juho potresemo s sesekljanim peteršiljem in jo damo na mizo.

Krompirjeva solata z majonezo: 1 kg kuhane krompirja, 1 drobna čebula, 1 jajce, sol, 1 dl olja, poper, žlica gorčice, šopek zelenega peteršilja, kis.

Krompir olupimo in zrežemo na kocke ali na tenke lističe in polijemo z majonezo, ki jo pripravimo takole: rumenjak ločimo od beljaka in ga penasto umešamo. Med mešanjem prilivamo olje. Gosto in naraslo gmoto razredčimo s kisom. Primešamo sol, poper, čebulo, gorčico in sesekljan peteršilj.

Ondina

Iz kulturnega življenja

ITALIJANSKO GOSTOVANJE

Gledališka skupina Cesca Baseggia je v sredo zaključila svojo turnejo po Istri in Opatiji, kjer je prikazala Goldonijeve komedije »Sior Todaro brontolon« in »La serva amorosa«. V Jugoslaviji je skupina gostovala 13 dni in nastopila v Novi Gorici, Kopru, Izoli, Bujah, Novem Gradu, Poreču, Rovinju in, kot rečeno, v Opatiji.

V nekem intervjuju je Cesco Baseggio izjavil, da se vedno rad vrača v Jugoslavijo, ki jo smatra za prijateljsko deželo in kjer ga vedno prav lepo sprejmejo. Tudi s te turnee odnaša zelo prijetne in drage spomine — je dejal.

ZACETEK FESTIVALA DVEH SVETOV

V četrtek, 20. t. m. se je začel Festival dveh svetov v Spoletu. V mesto je prišlo mnogo tujih turistov. Festival so odprli z opero »La Traviata«, ki jo je dirigiral Robert Lamartina, režiral pa Luciano Visconti.

SAMOMOR SLAVNEGA FILMSKEGA IGRAVCA

V Hollywoodu je napravil samomor filmski igravec Pedro Armendariz. Star je bil 51 let. Imel je baje raka. Nastopil je v mnogih filmih v glavnih ali važnih vlogah.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

219. Tedaj sta ga zmotila dva mlada volka, ki sta pirkela po stezi in iskala kraj, kjer bi se lahko bojevala. Divje sta lajala in se z naježeno dlako pripravila za spopad. Mavgli je skočil naprej in ju pograbil, da bi ju razdvojil, volka pa sta zurno planila nanj in ga pahnila v stran. Brez strahu sta se pograbila in zvalila po tleh.

218. Hitro je pogledal, če ni mogoče stopil na kak trn. Pa ni bil trn. Hotel je pregnati mučno čustvo in sklenil je, da pojde drevi na pomladni potop po džungli. Zaklical je svojim volčjim bratom, pa se mu nihče ni odzval. Le Bandar-log se mu je rogai z drevoja. Postal je slabe volje. Čudno čustvo se je čedalje glasneje oglašalo v njem.

217. Letos pa ga je začel spreletavati čuden nemir. Pustil je Baghiro, vsega zatopljenega v ponavljanje svoje pomladne pesmi, in odšel na potop. Srečal je pava Mora, ki je oznanjal prvi pomladni dan. Hotel je oponasati njegov klic, pa so mu zastale besede v grlu. Neko neznano čustvo ga je spreletelo od prstov na nogi pa prav do las.

222. Splašil je jato divjih rac, sedel med visoko trsje in si ogledoval podplate svojih nog, da bi izdrl majhne trne. In ko se mu je že zazdelo, da je vso slabost in slabo voljo pustil v džungli in se je spletel venec iz močvirnih cvetic — se je znova oglašilo v njem desetkrat huje kot prej. Prestrašil se je.

221. Ves dan se je samotni klatil po gozdu in zvečer je sam lovil svoj plen. V svetli noči pa se je naveličal samote in zdiral je skozi džunglo proti jugu. Noge so se mu dotikale mehkega mah, pozabil je na svojo nesrečo in od veselja zapel. Stekel je prav do močvirja ob robu džungle in z varnimi koraki planil v ločje.

220. Mavgli je osupnil. Kaj takega se njemu, gospodarju džungle, še ni pripetilo! Pograbil je nož in v slepi jezi bi oba ubil, če se ne bi prav takrat znova oglašilo neznano čustvo z vso silo. Vzdiham je: »Gotovo sem jedel strup in moč me je zapustila! Umr! bom!« Med tem pa sta volkova stekla dalje in ostal je sam na poteptani travi.

Za

naše

najmlajše

38

DO AKOBAKAKO X-A-J-ZOJ
ANDZUK
 RIŠE: MIKI
 MUSTER